KLINICKÁ PSYCHOLÓGIA

ŠTUDIJNÝ PROGRAM 3. STUPŇA (DOKTORANDSKÉ ŠTÚDIUM)
V ŠTUDIJNOM ODBORE „SOCIÁLNA PSYCHOLÓGIA A PSYCHOLÓGIA PRÁCE“

Tézy k dizertačnej skúške 2011

subdisciplíny:
psychodiagnostika dospelých a detí
poruchy psychického vývinu
psychoterapia

1. Náplň a základné problémy klinickej psychológie
klinická psychológia ako aplikovaná disciplína, špecializácie klinickej psychológie, vzdelávanie, etické zásady a normy klinického psychológa, možnosti uplatnenia klinického psychológa

2. Koncepcia normality, základné pojmy v zdravotníctve s dôrazom na oblasť psychopatológie; diagnóza a klasifikačné systémy
normalita (štatistická koncepcia, sociálno-normatívna koncepcia, adaptačno-funkčná koncepcia), abnormalita, klasifikačné systémy, psychopatologické termíny (znak, symptóm, dysfunkcia, stav, rys, syndróm, epizóda,porucha, choroba), diagnóza, zostupnosť hierarchie dg systémov, osový systém MKCH-10

3. Etiológia psychických a psychosomatických porúch
rozdelenie etiologických faktorov, endogénne-biologické aspekty, genetické aspekty (problém fenotypu psychických porúch), neurobiologické aspekty (funkčná špecializácia hemisfér a kognitívne deficity, neurobiologické modely), psychogénne faktory (psychotrauma, konflikt, frustrácia, deprivácia, úzkosť, stres)

4. Osobnosť a odlišnosti psychickej činnosti I.
človek ako individualita, schopnosti a hodnotenie ich úrovne
percepcia a predstavivosť (základné kvality – spôsob spracovania informácii, periférne a centrálne, symptomatológia a možné deficity percepčných porúch, problém mentálnych reprezentácii, cross-modlaity), pozornosť (kvality, deficity a ich dopad na fungovanie jedinca, problém exekutívnych funkcií), vedomie (kvality a deficity), jazykové schopnosti (rozdelenie a štruktúra jazykových schopností, deficity, patologické rečové prvky a obsahy, kvality a ich vzťah ku konkrétnym nozologickým jednotkám), pamäť a učenie (kvality, deficity), myslenie (problém generalizácie, centrálna koherencia, systemizácia a empatizácia, Theory of Mind)

5. Osobnosť a odlišnosti psychickej činnosti II.
človek ako individualita, schopnosti a hodnotenie ich úrovne
intelekt (hodnoty intelektu ako diferenciálno-diagnostický aspekt, problém izolovaných schopností – kognitívna hypertrofia versus nadpriemerný intelekt, „idiot savant“), emócie a city (citové reakcie a stavy, emócie a centrálne spracovanie, nálada , afekt, vášeň , nadšenie , strach,úzkosť, fóbia), osobnosť (typ, dimenzia, konkrétne kvality osobnosti – hysterická, dystýmna, cyklotýmna, schizotýmna

osobnosť, črty osobnosti, problém sebahodnotenia, selfmanagment a sebaregulácia, adaptácia, mechanizmy adaptácie)

5. Neurotické, stresom podmienené a somatoformné poruchy I. (fobicko-anxiózne poruchy, úzkostné poruchy, obsedantne-kompulzívna porucha, reakcie na ťažký stres a adaptačné poruchy)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

6. Neurotické, stresom podmienené a somatoformné poruchy II. (disociatívne alebo konverzné poruchy, somatoformné poruchy, neurasténia; depersonalizačný a derealizačný syndróm)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

7. Poruchy osobnosti (psychopatie) a správania (Cluster A,B)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

8. Poruchy osobnosti (psychopatie) a správania (Cluster C, D), návykové a impulzívne poruchy, poruchy pohlavnej identity a poruchy sexuálnej preferencie
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

9. Psychotické ochorenia a poruchy s bludmi (psychóza a konkrétne diagnostické jednotky – schizofrénia, mánio-depresívna psychóza, iné)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)

e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

10. Afektívne poruchy (depresia, mánia, bipolárna afektívna porucha,recidivujúca depresívna porucha; pretrvávajúce afektívne poruchy – cyklotýmia, dystýmia)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

11. Organické duševné poruchy (demencia a jej kvality, demencia pri iných chorobách, organický psychosyndróm, psychické poruchy a ochorenia organickej etiológie)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

12. Poruchy psychiky zapríčinené užívaním návykových látok I. (problematika syndrómu závislosti, abstinenčný syndróm, delírium, zneužívanie návykových látok, akútna intoxikácia; alkoholové závislosti)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

13. Poruchy psychiky zapríčinené užívaním návykových látok II. (opiátové závislosti; kanaboidné závislosti; závislosť od sedatív a hypnotík; kokaínová závislosť; závislosť od psychostimulačných látok; poruchy psychiky zapríčinené užívaním halucinogénov; tabakové závislosti; závislosti zapríčinené užívaním prchavých rozpúšťadiel)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

14. Psychické poruchy spojené s fyziologickými a somatickými faktormi I. (poruchy príjmu potravy – mentálna anorexia, mentálna bulímia)

a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

15. Psychické poruchy spojené s fyziologickými a somatickými faktormi II. (neorganické poruchy spánku, neorganické poruchy spánkového rytmu, somnambulizmus, nočná hrôza a nočné mory; sexuálne dysfunkcie nezavinené organickou poruchou)

a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

16. Poruchy psychického vývinu I. (poruchy vývinu reči a jazyka, poruchy vývinu školských zručností, poruchy vývinu pohybovej funkcie)

a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

17. Poruchy psychického vývinu II. (pervazívne vývinové poruchy, detské psychózy a schizofrénia)

a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

18. Poruchy psychického vývinu III. (hyperkinetické poruchy – ADHD, ADD, poruchy správania)

a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)

f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

19. Poruchy psychického vývinu IV.(emočné poruchy v detsve, poruchy sociálneho fungovania v detstve – elektívny mutizmus, reaktívna porucha adaptability u detí; tikové poruchy)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

20. Psychologické aspekty pri telesnej chorobe a hospitalizácii (psychogénne činitele pri vzniku a priebehu telesnej choroby, správanie typu A-B, alexitýmia, syndróm hopelesness-helplesness, D-typ osobnosti
a) klinický obraz – základná symptomatológia
b) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
c) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
d) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
e) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

21. Psychosomatika I. (kardiovaskulárne, kožné a gastrointestinálne ochorenia)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

22. Psychosomatika II. (psychosomatické ochorenia v gynekológii, tehotenstvo, respiračné ochorenia)
a) postavenie v klasifikačných systémoch
b) klinický obraz – základná symptomatológia
c) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
d) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
e) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
f) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

23. Psychológia bolesti (delenie bolesti, diagnostika a liečba bolesti psychologickými prostriedkami)
a) klinický obraz – základná symptomatológia
b) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
c) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)

d) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
e) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

24. Únava – chronický únavový syndróm, burn-out syndróm; depresia ako sekundárny príznak telesného ochorenia (príčiny, telesné prejavy)

a) klinický obraz – základná symptomatológia
b) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
c) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
d) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
e) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

25. Psychoonkológia, problematika smrti a proces smútenia, paliatívna staroslivosť

a) klinický obraz – základná symptomatológia
b) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
c) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
d) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
e) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

26. Suicidalita

a) klinický obraz – základná symptomatológia
b) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
c) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
d) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
e) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

27. Neuropsychológia (poruchy vyšších psychických funkcií)

a) klinický obraz – základná symptomatológia
b) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
c) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
d) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
e) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

28. Gerontopsychológia (špecifické zmeny psychických a kogntiívnych funkcií vo vyššom veku, manifestácia psychických porúch)

a) klinický obraz – základná symptomatológia
b) diferenciálno- diagnostické kritéria (vo vzťahu k iným psychickým poruchám a chorobám)
c) možnosti a limitácie psychodiagnostického vstupu (použitie vybratých psychodiagnostických metód)
d) možnosti a limitácie psychoterapeutického vstupu (aplikácia adekvátnych psychoterapeutických postupov)
e) dopad na funkčnosť pacienta v prirodzenom prostredí (profesionálne a osobnostné limitácie z pohľadu miery závažnosti poruchy alebo ochorenia)

29. Psychofarmakológia a psychofarmakoterapia (definícia a klasifikácia psychofarmák, vplyv psychofarmák na psychickú činnosť človeka, možnosti a limitácie, psychofarmakológia ako podorná terapia)
Literatúra:

Heretik, A. , Heretik. A., jr. A kol.: Klinická psychológia (Psychoprof 2007)

MKCH-10 Duševní poruchy a poruchy chování (1996). Praha: Psychiatrické centrum.

Smolík, P.: Duševní a behaviorální poruchy (Maxdorf, 1996)

Baštecká, B. A kol. (2003). Klinická psychologie v praxi. Praha: Portál.

Hort, Vl., Hrdlička, M., Kocourková, J., Malá, E. a kol.: Detská a adolescentní psychiatrie (Portál, 200)

Svoboda, M.: Psychologická diagnostika dospelých (Portál, 1999)

Kratochvíl a kol.: Základy psychoterapie (Grada, 2000)

Kondáš a kol.: Psychoterapia a reedukácia (Osveta, 1989)

prednášky Klinická psychológia, D.Jánošíková, (ZS a LS, Katedra psychológie TU, 2010/2011)